

SVENSKA BOTANISKA FÖRENINGEN

Verksamhetsberättelse 2012

Svenska Botaniska Föreningen är en ideell rikstäckande förening för alla som är intresserade av våra vilda växter. Vi ger ut Svensk Botanisk Tidskrift och anordnar resor och kurser. Vi skyddar de vilda växterna genom Floraväktarna och genom att agera i olika naturskyddsärenden.

Ordförande:
Margareta Edqvist
E-post: margareta.edqvist@telia.com
Tel: 0380-106 29

VERKSAMHETSBERÄTTELSE FÖR SVENSKA BOTANISKA FÖRENINGEN ÅR 2012

Under det gångna året har Föreningen genomfört en rad olika aktiviteter för att öka kunskapen om och intresset för vår växtvärld. Bland resor och utflykter kan nämnas resor till södra Finland och till Padjelanta, Botanikdagarna i Hälsingland, ungdomsläggret på Öland, och De Vilda Blommornas Dag. Liksom tidigare år genomfördes Föreningskonferensen med flera intresseväckande föredrag.

Föreningen arbetar också med skydd av våra vilda växter och deras miljöer. En viktig aktivitet är att samordna övervakningen av sällsynta och hotade växter – verksamheten Floraväktarna. Föreningen engagerar sig dessutom som remissinstans i många naturvårdsärenden. Föreningen har nära och gott samarbete med landets regionala botaniska föreningar.

● MEDLEMMAR

Medlemsantalet i Föreningen uppgick vid årets slut till 2284, varav 10 hedersmedlemmar, 19 ständiga medlemmar och 134 familjemedlemmar. Av medlemmarna var 195 bosatta utomlands. Medlemsantalet har ökat något sedan år 2011. Föreningen fick under år 2012 138 nya medlemmar, medan 58 personer avslutade sitt medlemskap. 32 personer är medlemmar via "Ossian Dahlgrens stipendiefond" i Uppsala.

Vid årsmötet 3 mars utsågs Lena Jonsell och Roland Moberg till hedersmedlemmar i Föreningen.

● ANSLUTNA FÖRENINGAR

25 regionala botaniska föreningar är anslutna till Föreningen. Totalt omfattar föreningarna cirka 8 000 medlemmar. Föreningarna bedriver en stor och mångskiftande verksamhet.

● STYRELSEN

Fram till årsmötet den 3 mars bestod styrelsen av Margareta Edqvist (ordförande), Göran Mattiasson (vice ordförande), Gunnar Björndahl (sekreterare), Lars-Åke Pettersson (kassör), Leif Andersson, Ulla-Britt Andersson, Magnus Bergström, Evastina Blomgren, Stefan Ericsson, Stefan Grundström, Olof Janson och Kjell-Arne Olsson.

Vid årsmötet omvaldes Margareta Edqvist som ordförande, samt styrelseledamöterna Göran Mattiasson, Gunnar Björndahl, Lars-Åke Pettersson, Leif Andersson, Ulla-Britt Andersson, Magnus Bergström, Stefan Ericsson, Stefan Grundström och Olof Janson. Dessutom nyvaldes ledamöterna Jennie Jonsson och Tore Mattsson. Vid det konstituerande styrelsemötet omvaldes vice ordförande, kassör och sekreterare.

Styrelsen har haft 5 protokollförda sammanträden. Den gamla styrelsen sammanträdde den 4 februari i Nässjö samt den 2 mars i Uppsala. Den nya styrelsen höll konstituerande möte 4 mars och sammanträdde därefter den 3 juni i Visby samt den 12–13 oktober i Uppsala.

● REVISORER OCH VALBEREDNING

Revisorer fram till årsmötet var Jan-Olof Sandberg och Hans Thulin, med Ingemar Herber och Lars Åke Bäckström som revisorssuppleanter.

Vid årsmötet nyvaldes Ingemar Herber och Lars-Åke Bäckström som revisorer, och till revisorssuppleanter nyvaldes Bengt Sandkull och Elna Hultqvist.

Föreningen har även låtit ett registrerat revisionsbolag utse kvalificerad revisor.

Valberedningen utgjordes fram till årsmötet av Alexandra Holmgren, Erik Ljungstrand och Bengt-Gunnar Jonsson med Erik Ljungstrand som sammankallande. Samtliga omvaldes.

● PERSONAL

Bengt Carlsson har varit redaktör för Svensk Botanisk Tidskrift (SBT). På föreningens kansli i Uppsala har Maria Redin tjänstgjort. Föreningen har under 2012 haft sitt kansli på Norbyvägen 18 A, Uppsala.

Margareta Edqvist har varit halvtidsanställd för att arbeta med nationell samordning av Floraväktarna, med placering i Nässjö.

● ARBETSGRUPPER

I Föreningens arbetsgrupper har under 2012 följande personer ingått:

Floraväktarrådet: Göran Mattiasson, Åke Widgren, Jonas Grahn, Sebastian Sundberg och Mora Aronsson.

Redaktionsrådet: Margareta Edqvist, Per Milberg, Nicklas Lönnell, Mora Aronsson, Lena Eliasson, Ellen Salomonsson och Bengt Carlsson.

Svenska Växtnamnskommittén: för svenska växtnamn, med ett stort antal ledamöter – se Föreningens hemsida.

Växtatlas: Margareta Edqvist (SBF), Lars Fröberg (Föreningen Blekinges flora), Anders Bertilsson (Västergötlands Botaniska Förening), Thomas Karlsson (Naturhistoriska riksmuseet), Stefan Andersson (Lunds Botaniska Förening), Stefan Ericsson (SBF) och Sebastian Sundberg (ArtDatabanken)

Föreningen har varit representerad i följande kommittéer under år 2012:

ArtDatabankens Artportalsråd: Margareta Edqvist

Arbetsgruppen för Kulturväxter: Margareta Edqvist

Naturens år (för 2012 Hav och vatten): Maria Redin

WWF:s förtroenderåd: Margareta Edqvist

● EKONOMI

Föreningens ekonomiska läge framgår av årets bokslut. Bl.a. har Föreningen fått ett bidrag på 160 000 kr från Svenskt Friluftsliv. Föreningens ekonomiska läge är gott, trots underskott i verksamheten under 2012.

Resegaranti

Föreningen har reserverat särskilda medel för resor och exkursioner för att kunna följa bestämmelserna i Resegarantilagen.

● JUBILEUMSFONDEN

Styrelsen har beslutat att ur Jubileumsfonden, som inrättats för att stödja publicering av skrifter om och annan dokumentation av flora och vegetation av allmänt botaniskt intresse på SBF-förlaget, under 2012 tilldela Gävleborgs Botaniska Sällskap 150 000 kr för layoutkostnader för Gästriklands Flora.

● TIDSKRIFT

Svensk Botanisk Tidskrift har under året utkommit med 5 häften, varav ett dubbelnummer. Bland många intressanta artiklar kan nämnas:

- Grönlands växtvärld (Ingvar Backéus)
- Turkisk vår (Ingemar Jonasson) – om intressanta lökväxter
- Unik natur eller kalkbrott på norra Gotland? (Jörgen Petersson)
- Mjällådalen (Stefan Grundström, Elisabeth Nilsson, Lennart Vessberg)
- Nya namn på nordiska växter (Thomas Karlsson)

- Linet i Sverige (Karin Viklund)
- Den svenska humlens ursprung (Else-Marie Karlsson Strese, Clas Tollin, Jenny Hagenblad)
- Hur går det för backsippan? (Björn Widén)
- Strindberg och växterna (Mats Rydén)
- Martornen i Skåne behöver hjälp (Gabrielle Rosquist, Richard Åkesson)
- Hur räddar vi mosippan? (Arne Holmer)
- Knärot är beroende av gammal skog (Peter Ståhl)
- Smultronfingerört – en ovanlig art som håller ställningarna (Åke Svensson, Charlotte Wigermo)
- Kulturväxtsläktingar – något att bry sig om (Mora Aronsson m fl)

Redaktionsrådet sammanträdde den 6 februari och 19 mars 2012.

Under året har arbete påbörjats beträffande utgivning av ytterligare en tidskrift, som vänder sig till en bredare publik.

● SBF-FÖRLAGET

Under året har del 1 av Norrbottens Flora kommit ut. Vidare har kontrakt skrivits med Örebro läns botaniska förening om utgivning av Närkes Flora. Förlagets försäljning har varit något mindre under 2012 än 2011, pga. liten utgivning av nya floror.

● GULDLUPPEN

Guldluppen för år 2012 tilldelades författaren Kerstin Ekman för att hon i sitt författarskap berör botanik och frågorna om miljö och hållbar utveckling. Guldluppen överlämnades i samband med Botanikdagarna i Hälsingland. Se även den utförligare motiveringen i SBT 106(5) s. 272.

● FÖRENINGSKONFERENS

Föreningskonferensen genomfördes i Uppsala 3–4 mars. Temat var ”Floraväktarna 25 år”.

Torleif Ingelög inledde med en översikt över hur verksamheten började, och Mora Aronsson talade om fortsättningen, varefter Margareta Edqvist beskrev den nutida verksamheten.

Per Flodin och Kill Persson gav en översikt över det fruktbara samarbetet mellan myndigheter och den ideella naturvården, särskilt i form av floraväktare.

Kjell-Arne Olsson, Arne Holmer och Mariell Vikström berättade om konkret arbete med hotade växter, i dessa fall gullstånds, mosippa respektive sällsynta fjällväxter.

Bo Göran Johansson redogjorde för naturvårderna kring Bästeträsk på norra Gotland (se även avsnittet om floravårdsfrågor), och Evastina Blomgren avslutade konferensen genom att berätta om floran och floraförändringar i Bohuslän.

Se även referatet i SBT 106(2) s. 127.

● UTSTÄLLNINGAR

Föreningen var representerad på Trädgårdsmässan 12–15 april. Syftet med Föreningens medverkan var att sprida information om föreningens verksamhet och om den vilda floran i stort. Föreningen fick 11 nya medlemmar på 3 dagar! Dessutom var Föreningen representerad vid Flora- och Faunavårdskonferensen på SLU i mars 2012.

● BOTANIKDAGARNA

2012 års Botanikdag genomfördes i Hälsingland 11–15 juli. Utflykterna gick till: 1. Gröntjärn, Ensjölokarna och Bäckeskogsvallen; 2. Mellanljusnan; 3. Hornslandet; och 4. Järvsötrakten.

Vi tackar arrangörerna, Gävleborgs Botaniska Sällskap, och alla engagerade funktionärer för ett mycket väl genomfört program. Ett utförligare referat finns i SBT 106(5) s. 255–261.

● RESOR

Föreningens längre resor gick 2012 till Padjelanta resp. till södra Finland.

Resan till Padjelanta var en kurs i fjällbotanik under ledning av Mora Aronsson och Thomas Strid. Bland annat fick deltagarna se raggfingerörten.

I Finland fick deltagarna uppleva många intressanta arter, som antingen är mycket ovanliga eller inte finns alls i Sverige. Ett utförligare referat finns i SBT 105(6) s. 327–332.

● DE VILDA BLOMMORNAS DAG I NORDEN

Datumet 2012 var den 17 juni. 147 vandringar med totalt ca 2000 deltagare genomfördes. Föreningen har skickat en ansökan till Patent- och Registreringsverket beträffande skydd av varumärket ”De vilda blommornas dag”.

● BOTANIKLÄGER FÖR UNGA

16–20 juni genomfördes för första gången ett särskilt botanikläger för unga, på Öland, i samarbete med Fältbiologerna. Deltagarna fick ett gott mottagande av Föreningen. Detta är en mycket viktig verksamhet för Föreningen. Med den här typen av aktiviteter kan grunden läggas till ett livslångt intresse för botaniken. Ett referat finns i SBT 106(5) s. 270–271.

● ÅRETS VÄXT

Årets växt 2012 var kattfot. Under året har 1527 rapporter lagts in på ArtPortalen.

På många håll verkar kattfot tyvärr minska i förekomst. Utebliven hävd, samt bebyggelse, anges som viktiga orsaker till detta. På många lokaler för den en tynande tillvaro.

I sydligaste Sverige och längs våra kuster är betade torrängar den vanligaste biotopen. Även tuviga fuktängar hyser arten (som då växer uppe på tuvorna).

I Småland och norrut i skogsområdena finns kattfot främst vid vägkanter. I många områden tycks kraftledningsgator, samt gravfält som hävdas genom slätter, kunna vara räddningen för arten.

Liksom för tidigare årets växt utarbetades en folder om kattfoten.

En mer fullständig redovisning kommer i SBT under våren 2013.

Årets mossa 2012 var dunmossa *Trichocolea tomentella*.

● ATLASPROJEKTET

Projektgruppen hade möte 21 maj.

13–14 oktober genomfördes en Atlaskonferens i Uppsala, med 31 deltagare från i stort sett alla regionala föreningar i landet.

En inventering av ”vita fläckar” genomfördes 2012 i Lule lappmark, med ett ekonomiskt bidrag på 25 000 kronor från ”Göran Gustafssons stiftelse för natur och miljö i Lappland”.

Vidare fortsätter arbetet med att datalägga äldre uppgifter.

Arbetet går således framåt på ett utmärkt sätt.

● NORDISKT MÖTE FÖR DE BOTANISKA FÖRENINGARNA

Mötet genomfördes i Söråker, Medelpad, 24–26 augusti. De som träffades var representanter för de botaniska föreningarna i Sverige, Norge och Danmark samt personer från ett isländskt botaniskt nätverk, sammanlagt 11 personer. Gemensamma resor och exkursioner, medlemsfrågor och invasiva arter var några av punkterna på dagordningen. Dessutom genomfördes en gemensam exkursion.

Från Svenska Botaniska Föreningen deltog Margareta Edqvist, Maria Redin, Stefan Grundström och Lars-Åke Pettersson.

● FLORAVÄKTARNA

Floraväktarna firade under 2012 sitt 25-årsjubileum och kunde redovisa sin hittills mest omfattande Floraväktarrapport för ett verksamhetsår till sin uppdragsgivare, ArtDatabanken. Floraväktarverksamheten har utvecklats positivt och är nu Föreningens största enskilda verksamhet. Totalt uppgår Floraväktarnas ideella insatser till ett värde över 10 miljoner kronor.

Totalt har mer än 500 Floraväktare runt om i landet medverkat till att samla in och rapportera datauppgifter om våra hotade kärlväxter. Föreningskonferensen hade som tema ”Floraväktarna 25 år” för att uppmärksamma Floraväktarnas jubileum och verksamhet. Under året träffade Sveriges nationella och regionalt ansvariga ledare ansvariga Floraväktare i Norge för att under trivsamma former diskutera gemensamma problem och framtida verksamhet.

Floraväktarna tackar Naturvårdsverket för de 800 000 kronor som Föreningen tilldelats och som gjort det möjligt att genomföra årets regionala floraväktararbete i landet. Föreningen vill också tacka WWF för det ekonomiska bidrag Föreningen tilldelats för att utveckla Floraväktarverksamheten i fjälltrakterna. I samband därmed håller man på att utarbeta en handbok för floraväkteri av fjällväxter, liksom en allmän handledning för floraväktare.

Floraväktarnas Verksamhetsberättelse 2012 finns att läsa på hemsidan (www.sbf.c.se).

● FLORAVÅRD

Föreningen agerar i viktiga ärenden för att stärka skyddet och vården av den svenska floran. Arbetet har varit framgångsrikt under det gångna året Nationalparken och de planerade kalkbrotten på Gotland varit den dominerande frågan under 2012.

Kalkbrytning på norra Gotland

Nordkalk och SMA Mineral vill bryta kalksten i skyddsvärda områden på norra Gotland.

Nordkalk vill öppna ett nytt 170 hektar stort kalkbrott i område som föreslås skyddas som Nationalparken Bästeträsk, vars motsvarighet saknas i Europa och övriga delar av världen.

Föreningen arbetar tillsammans med Gotlands Botaniska Förening för att skydda det föreslagna nationalparksområdet och samtidigt förhindra att området exploateras.

Nordkalks ansökan om täktverksamhet ledde sommaren 2012 till tillstånd för verksamheten, samtidigt som verkställighetsförordnande meddelades. Detta resulterade i demonstrationer som uppmärksammades av massmedia, vilket resulterade i att det planerade kalkbrottet fick nationell uppmärksamhet. Föreningen överklagade domen i Mark- och Miljööverdomstolen till Högsta domstolen, som bl.a. beslöt inhibera verkställighetsförordnandet. Högsta domstolen kommer i början av 2013 att meddela dom i ärendet, vilket avgör ärendets vidare hantering.

Sverige har anmälts till EU-kommissionen för brott mot EU-rätten och EU-direktiven i detta ärende vad gäller Natura 2000 och ansökningarna rörande de nu aktuella områdena. EU-kommissionen gav Föreningen möjlighet att lämna synpunkter över regeringens svar på EU-kommissionens frågor, vilket skedde den 21 april 2012. Skrivelsen finns på Föreningens hemsida och visar att vidtagna åtgärder strider mot EU-rätten.

Föreningen föreslog den 17 september 2012 efter HD-domen att arbetet med att inrätta nationalparken Bästeträsk omgående skulle inledas. Skrivelsen resulterade i att miljöministern den 19 september i en radiointervju öppnade för möjligheten att inrätta nationalparken.

En utförligare beskrivning om områdets naturvärden, nationalparksplanerna, EU-kommissionen och den rättsliga processen har lämnats i artiklar i Svensk Botanisk tidskrift under 2012 (SBT nr 2 och 5).

SMA Minerals ansökan om tillstånd att utvidga kalkbrottet ledde så småningom till att bolaget fick tillstånd att bryta ut avbanat område under begränsad tid. Mark- och miljööverdomstolen återförvisade annars större delen av den planerade utbrytningen till Mark- och miljödomstolen för bedömning och avgörande.

SMA Mineral har under 2012 fortsatt planeringen för att utvidga sitt kalkbrott. I mitten av december 2012 informerade bolaget om sina planer och miljökonsekvenser i Bästeträskområdet.

Bo Göran Johansson har varit Föreningens representant vid domstolsförhandlingarna. Göran Mattiasson, Föreningens vice ordförande, svarar för Föreningens skrivelser och kontakter.

Haväng och Vitemölla strandängar, sydöstra Skåne

Föreningen har med anledning av förslaget till ny skötselplan på nytt påtalat för Länsstyrelsen i Skåne att tillstånd inte får utfärdas till Trafikverket för att bygga en gång- och cykelled inom området, såsom Trafikverket vill. Redan idag är det förbjudet att bygga vägar inom Vitemölla-området, som är ett Natura 2000-område med sandstäpp, vars skydd ska prioriteras.

Åtgärdsprogram

Föreningen har lämnat remissyttranden över olika specifika åtgärdsprogram.

Nationalnyckeln

Föreningen har i skrivelse till Landsbyggsdepartementet kraftfullt poängterat betydelsen och värdet av Nationalnyckeln och stödet till landets naturvetenskapliga museer. Föreningen avstyrker förslagen att lägga ned Nationalnyckeln, att fasa ut museistödet och att det ekonomiska stödet till verksamheten skärs ned. Föreningen välkomnar förslaget att Svenska artprojektet permanentas.

Diverse remissyttranden

Här kan nämnas skrivelser till:

- Miljödepartementet om ”Promemoria om Sekretess för djur- och växtarter”
- Naturvårdsverket om ”Allemansrätt”
- Naturvårdsverket om ”Strategi för förvaltning av skogar och andra trädbärande marker i skyddade områden”
- Naturvårdsverket om ”Handbok för biotopskydd”

TACK

Slutligen vill styrelsen för Svenska Botaniska Föreningen rikta ett tack till alla som bidragit till de lyckade och mångfasetterade aktiviteterna detta år.

Margareta Edqvist Gunnar Björndahl
Ordförande Sekreterare

Leif Andersson Ulla-Britt Andersson

Magnus Bergström Stefan Ericsson

Stefan Grundström Olof Janson

Jennie Jonsson Göran Mattiasson

Tore Mattsson Lars-Åke Pettersson